

Apie tarptautines baltistikos studijas

Doc. dr. DANUTĖ PETRAUSKAITĖ

Klaipėdos universiteto mokslininkams, besidarbuojantiems baltistikos baruose, visada įdomu sužinoti, ką veikia jų kolegos kituose miestuose ar kraštuose. Tačiau reikia prisipažinti, kad apie trisdešimt metų JAV gyvuojančių draugiją — *The Association of the Advancement of Baltic Studies* (AABS), labai mažai žinome. Pasirodo, ši draugija — tai tarptautinė mokytojų ir mokslinė pelno nesiekianti organizacija, kurios pagrindinis uždavinys yra remti bei skatinti tyrimus ir studijas baltistikos srityje. Šiai draugijai vadovavo iškilūs lietuvių išeivijos mokslininkai: 1973-1974 m. — Rimvydas Šilbajoris, 1980-1982 m. — Marija Gimbutienė, 1990-1992 m. — Tomas Venclova, 1996-1998 m. — Violeta Kelertienė, jos garbės nariais yra Česlovas Miloszas ir jau iš mūsų pasitraukęs Algirdas J. Greimas. Norėdama daugiau sužinoti apie AABS, nutariau pakalbinti V. Kelertienę.

— Prašau plačiau papasakoti apie save — kada Jūs atsidūrėte JAV, kaip įsitraukėte į mokslinę veiklą ir tapote AABS pirmininke?

— Esu antros imigrantų bangos vaikas, Lietuvą palikusi beveik kūdikystėje: tėvai mane žvejų laivu su kitais pabėgėliais labai dramatiškomis aplinkybėmis nusigabeno į Švediją. Visada mėgavau knygas ir literatūrą. Lietuvių kuryba sudomino dramaturgą Kostą Ostrauską, man dėstęs išsamų lietuvių romano kursą. Gimtoji literatūra tada pasirodė taip pat sudėtinga ir reikšminga, kaip ir kitų kraštų literatūra. Ji verta pasaulio dėmesio ir sugeba užimti savo, kad ir kuklią, vietą greta kitų. Ruošiant doktoratą iš lyginamosios literatūros, lietuvių kalbos ir literatūros analizė JAV profesoriams pasirodė egzotiška ir patraukli. AABS veikloje dalyvauju nuo pirmo pranešimo 1976 m., nesu praleidusi nė vieno suvažiavimo. Man atrodė visai natūralu praplešti savo akiratį, susirasti daug bendraminčių ir bičiulių, sužinoti apie kaimynus. Mus juk vienija panaši istorija ir likimas, panašios problemos ir jų sprendimas. O kaip tapau pirmininke, net nežinau, niekad apie tai neišsivajojau, tiesiog dirbau savo darbą (paskutiniu metu — Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Lituanistikos katedros vedėja Ilinojaus universitete). AABS organizacijai padėjau kur galėjau, gal neliko nepastebėtos mano mokslinės pastangos — straipsniai, recenzijos ir knygos — propaguoti lietuvių literatūrą Vakaruose... Pagaliau AABS prezidentai, renkami rotaciniu principu, kaskart kilę iš kito Pabaltijo krašto, o protarpiais išren-

kamas ne baltas, bet nusipelnęs baltistikai asmuo, kaip, sakysime, JAV kalbininkas prof. Williams Schmalstieg.

— Kam ir kodėl kilo mintis suburti tokią organizaciją, kokia jos struktūra, kur yra pagrindinė būstinė, kaip reiškiasi jos veikla?

— AABS, kurią lietuviškai vertiname „Baltų studijų puoselėjimo draugija“, proistorės nedaug žinau. Kaip ir visada, iš pradžių buvo mažas entuziastų būrelis, kuris nutarė: jei visi kiti turi tokias draugijas, tai kodėl mes negalime? Labai trūko forumo skleisti informaciją apie Baltijos tautas, mūsų mokslinius tyrimus padaryti lygiavertius su kitų panašaus pobūdžio organizacijų darbais, įtvirtinti Baltų studijas, kaip rimtus tyrinėjimo objektus pasauliniame interdisciplinariame kontekste ir Šiaurės Amerikos universitetuose. Tuo metu (nuo 1968 m.) dar buvo svarbu atstatyti sovietinės propagandos iškraipymus. AABS turi Direktorių tarybą, valdybą, leidžia informacinį biuletinį *AABS Newsletter*, kurį gauna dauguma humanitarinių mokslinių įstaigų Baltijos kraštuose bei *Journal of Baltic Studies*, kuris irgi 4 kartus per metus siunčijamas bibliotekoms nemokamai. AABS būstinės veikla gali keistis, nes jokių pastatų neturime, o raštinės darbus 30 metų atliko savanoriai, dabar samdomos firmos, kad prižiūrėtų raštvedybą, administruotų kasdieninę organizacinę veiklą. Bet mokslinį toną duoda nariai-mokslininkai, kurių veiklos barai labai platūs. AABS kas antri metai rengia mokslines konferencijas įvairuose JAV ir Kanados universitetuose, kuriuose pranešimus skaito nuo 120 iki 200 ar daugiau mokslininkų, pradedant antropologais, bai-

giant politologais, apimant visas humanitarines disciplinas. Be to, Rygoje yra AABS įstaiga, *Baltic Center*, kuri teikia informaciją apie AABS veiklą Pabaltijo regionui bei bando kooptuoti kuo daugiau narių iš Pabaltijo, nes mes esame tarptautinė organizacija, turime narių visuose kontinentuose. Tačiau kažkodėl Pabaltijo mokslininkai dar nepratę prie interdisciplinariškumo, labiau domisi tik savo specialybe (ir tai gana siaurai) ir ignoruoja progas sužinoti apie kitas disciplinas, ir net, sakysčiau, kaimyninius kraštus. Suvažiavimų metu jie „nešokinėja“ po įvairias auditorijas išgirsti ką naujo, galbūt priimtino ir jų tyrinėjimams, o gal tik praturtinančio jų pačių žinias. Pvz., man beveik viskas įdomu, ir mes sėdime kaip prikalti, klausydami ezoteriškiausių dalykų, kurie vyksta kitose mokslo šakose. Mums savitiška šventė išgirsti, ką krašto, o protarpiais išren-

Prof. Violeta Kelertienė.

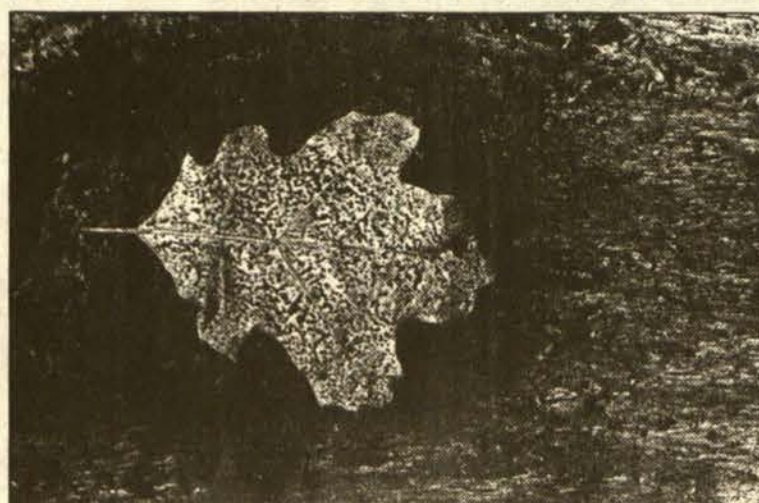
jos dažnai giminingos) daro, kartais užsikrečiame nuo jų.

— Jei neklystu, 1997 m. AABS priklausė 806 nariai. Norėčiau sužinoti, kiek narių draugijoje yra šiandien, ir ar visi jie aktyviai dalyvauja?

— Dabar dar vis tebėra apie 800 narių. Nors daug jų jau iškeliavo ir paliko mums tik savo idėjas, knygas, kartais premijas (yra Vytauto Vardžio premija, Marijos Gimbutienės premija) ir sektiną pavyzdį. Šiuo metu organizacijoje jaučiasi didelis pakilimas, kadanagi atsiranda nemažai jaunesnių mokslininkų, dažnai net ne baltų kilmės, kurie domisi mūsų kraštais ir kultūra. Manau, Vakaruose netrukus jie sudarys AABS branduolį, to paties tikimės iš sparčiai pasitempiančių mokslininkų Baltijos kraštuose. Su laiku jie užims savo teisėtą vietą šioje organizacijoje. Anksčiau ar vėliau mokslininkai iš Vakarų taps mažuma. Taip ir turėtų būti.

— Ką galėtumėte paminti iš aktyviausiai besidarbuojančių AABS narių? Ar Lietuvai, Latvijai ir Estijai atstovaujančių narių skaičius yra proporcingas, ar jie sutartinai dirba?

— Negalėčiau suminti aktyviausių AABS narių, nes jų sąrašas būtų per ilgas. Vakaruose AABS organizacijoje domiuoju latviai, jie ir suaukoję daugiausia lėšų. Tačiau pačiuose Baltijos kraštuose AABS narių yra apgailėtina mažai (nors buvo padarytos lengvatos dėl nario mokesčio), apie 20-25 kiekvienam krašte. Visi dirba kolegiskai, niekada nemaciau ir negirdėjau apie

Nuotr. Algimanto Kezio

bei menai vienodai traktuojami ir gali būti tyrimo objektu. Vienintelė problema, kad kai kurios disciplinos bent lig šiol buvo silpniau reprezentuojamos (pvz. menotyra), o šiaip suvažiavimas — tai „švediskas“ stalas, tik gaila, kad konferencijos dienų mažai. Intriguojančių paskaitų daug, bet negalima visur suspėti, kaip senais laikais, kai nereikėdavo paralelinių sesijų, kai AABS buvo jaunesnė.

— AABS veikla sukoncentruota JAV. Kas dveji metai įvairiuose šios šalies miestuose vyksta konferencijos. Prašau plačiau papasakoti apie jas: koks konferencijų tikslas, koki poveikį jos turi tolesnei draugijos raidai, apie ką buvo diskutuojama paskutiniajame renginyje?

— Tikslas — išgirsti vieni kitus, pabendrauti, susirasti naujų kontaktų, kartais pasiginti savo disciplinos rėmuose. Dažnai gimsta naujos perspektyvos, žiūros kampai, nauji bendri projektai. Mes, literatai, šiuo metu rengiame bendrą antologiją apie pokolonializmo apraiškas Baltijos kraštuose. Aš buvau iniciatorė, pažinojau estų ir lietuvių, kurie tuo klausimu jau domėjosi, mintyse ieškojau latvio ar latvių, žinoma suradau juos AABS. Dar negreit mūsų projektas išvys dienos šviesą, bet be AABS jis būtų taip ir likęs mano smegeninėje — nerealiu. Tai tik mažas pavyzdėlis, ką bendrai galime pasiekti.

— Ar nesijaučia atotrūkio tarp AABS ir Baltijos kraštuose gyvenančių mokslininkų? Ar JAV mokslininkai domisi, kas vyksta naujo Lietuvos, Latvijos ir Estijos mokslo pasaulyje, ar bando savo moksline mintį paskleisti šiose šalyse? Ar tų šalių mokslininkai gali integruotis į AABS veiklą?

— AABS mokslininkai jau 30 metų stebi ir įvairiais aspektais tyrinėja Baltijos kraštų savitumus. Jūsų krašto mokslininkai vangiai dalyvauja suvažiavimuose, nes dar nepratę (taip man atrodo) patys siūlyti temas, laukia asmeniškai pakvietimo, net ir tada, kai suvažiavimai vyksta pas jus (vienas jau buvo Rygoje, kitas Vilniuje, 1999 m. renginys vyks Stockholme) *Baltic Studies Conference in Europe* forma. O jeigu ir pasirodo, tai po savo pranešimo pabėga, žodžiu, nerodo dėmesio kolegų darbams. Mes sunkiai suprantame — kodėl. Dabar nauja mūsų sugalvota iniciatyva — tai mažos teminės konferencijos (berods, jau buvo apie demografiją Tartu) ir tikimės, kad šie mokslininkai po truputį „užsikrės“ AABS bendra idėja. *AABS Newsletter* paskutiniajame puslapyje yra kvietimas įstoti į AABS ir kur rašyti. O *Journal of Baltic Studies* irgi laukia jūsų straipsnių, kurie mums labai įdomūs, nes mes sau jau truputį nusibodome. Labai norime išgirsti jus ir tuo patiu atverti jums langą į Vakarų, ir tarptautinę mokslinę bendriją.

PRANAS VISVYDAS

RUDENS KELIONĖJ

Kuo maitinies, širdie: ar reginiais?
Ar šimtmečio garsais, Tinitus užesiu
atklydusias iš kaitrai pasmerktos
planetos Žemės? Ar mintimis nakčia?
Štai žingsniai laiptuos. Girgždesys.
Per karą žuvusių klasiokų kuždesiai.
Remigijaus ir Kosto, Vytauto ir Algio
šauksmai sniege. Laukuose raudantys
laiškai su Zimmermano meile žmonai.
Ir niekada neminimi vietovardžiai —
Ar tu, širdie, rudens kelionėj?

Ant vandenyno skardžio stovint mintys
lyg kantrios plūdės vakarėjant grimzta
su Azijos salų piratų veliavom judom.
Pasaulio scena rodos vis nepasikeitus —
vaiduoliškai gūdi. Ne sykį juk ir tu
kraupiom istorijomis gąsdinai vaikus,
ir jiems patiko. Ir nūdien žavis jie
siaubingais filmais, ne liūdesiu, o ne.
Vaikystės siela šitaip grūdina save
grubiam, pavojų sklidinam terenui.

Kai pasižiūri į save, matai per daug
emocinio balasto, per daug neatliktų
darbų ir daugtaškių, ir velnias žino ko
Esti metropolio apkurtintas, sugniaužtas,
ne svetimųjų, bet savųjų tarpe keistas,
nes visada pamišęs dėl tikslų kalbos,
kuri tau tebėra šventoji gairė. O gal
tiesiog nepajėgi pajusti kitokio gėrio.

Yra kiti, mes sakome, kad jie yra kiti.
Ir jiems mes irgi esame kiti ir svetimi.
Ir tas kitiškumas kai kada pasaulyje
nesuprastas didėja ir šmėkliška pakimba
gėsmė teroro virš mūsų įprasto buvimo.
Ir jei keliaudamas stebėti sugebėjai ir
prisimeni ne vien šio amžiaus buvusius
ir esamus piktybes, bet ir akis, ir ranką
tiesiančių vandens kaušelių bėgliui — tau,
troškinamam ir sužeistam po pralaimėjimo,
suprasi, kad riba nelaimėje išnyksta.

Taip — pralaimėjimo kelionė buvo tau pati
našiausia, išmokiusi šiek tiek kantrybės
ir įsijautimo, taip reikalingų daug vėliau
aplinkyje, kurioj turėjai ir turi gyventi

Jau apsispratus su Tinitus bilesio galvoj
garsais. It traukinys į ateitį jis lekia.
Aure, nutilis — širdies stoty sustojęs.

Nuotr. Ričardo Šileikos

Valandėlė su prel. dr. Jurgiu Šarausku

—Prelate, malonėkite pasakoti apie savo darbą Amerikos Vyskupų konferencijoje.

—Oficialus mano darbo titulas yra Egzekutyvinis direktorius tam skyriui, kuris įkurtas padėti Vidurio ir Rytų Europos Katalikų Bažnyčiai. Mes aptarnaujam ir Rusiją, Sibirą, Kazakstaną, Uzbekistaną bei kitus rytų kraštus, kurie turi ryšius — formalus ar neformalus — su Vatikanu, kuriuose yra vyskupas ar apaštalinis administratorius.

—Pateikite aptarnaujamų valstybių sąrašą yra jų daugiau, kaip 20, įskaitant ir Estiją, kur turbūt labai mažai katalikų. Gal galėtumėte trumpai papasakoti, ką Jūs tokio šalyje atliekate?

—Estija — įdomus ir labai gražus kraštas. Ji neturi savo vyskupo. Nuncijus, kuris gyvena Lietuvoje, yra paskirtas ir Latvijai, ir Estijai. Pastarojoje jis turi ir antrą titulą: tai apaštalinis administratorius. Nors tikinčiųjų skaičius Estijoje nėra didelis, bet jų šiek tiek yra. Tarp jų šiek tiek ir lietuvių, pvz., Taline sekmadieniais net aukojamos lietuviškos Mišios, kai gali gauti kuniga. Siemet Estijoje yra apie 12-14 kunigų, dirbančių įvairiose miestuose, ir nemažai konvertitų, kurie ateina iš pačių estų, rusų, iš mišrių šeimų.

—Supažindinkite su Jūsų įstaiga Vašingtone.

—Mūsų įstaiga maža. Aš esu direktorius, turime žmogų, kuris tvarko finansinius reikalus, yra asmuo, kuris priima visus projektus — sekretorė, ir dar pora padėjėjų. Mūsų pinigai surenkami per visas parapijas. Visos Amerikos vyskupijos turi vieną rinkliavą metuose šiam tikslui. Jose surenkama apie šeši ir pusę milijono dolerių. Tai čia kasmet yra mūsų pagrindinis biudžetas.

Tų pinigų tam tikrą dalį turime padėti ateičiai, kad, kai baigsis programa, dar būtų šiek tiek lėšų. Mūsų įstaigos biudžetas siekia apie pusę milijono dol. Išlaidas sudaro algos, apdrauda, nuoma ir t.t.

Kaip mes dalinam tuos pinigų visiems remiamiems kraštams?

Mano pagrindinis darbas yra palaikyti ryšius su įvairių kraštų vyskupais, konferencijom, kur jos yra, tad aš nuolat keliauju, posėdžiauju su vyskupais, išklausu jų reikalavimų, projektų, grįžęs viską surašau, pateikiu komitetui (mūsų darbą peržiūri septynių vyskupų komitetas, kurio pirmininkas yra kardinolas iš Detroito, priklauso keturi arkivyskupai ir du vyskupai, visi ordinarai). Žinoma, man labai svarbu pažinti tuos projektus, todėl keliauju, susitinku su vienuolynų viršininkais, mokyklų administracijomis ir t.t.

Komitetas peržiūri pateiktus projektus ir mūsų rekomendacijas, tuomet skiria pinigų. Supraskite, 5-6 milijonai dolerių nėra didelis pinigų pat posėdžiaujam su vokiečių Vyskupų konferencija, kartais kartu dirbame, nes projektas gali būti per didelis mums vieniems atlikti.

Pavyzdžiui, didžiausią dalį pinigų Šv. Juozapo naujosios Vilniaus kunigų seminarijos statybai davė vokiečiai ir kiti kraštai.

—Kai šis skyrius buvo įsteigtas, jis teturėjo gyvuoti kelis metus, o šiandien sueina aštuoneri metai?

—Taip, šiandien yra jau aštuoneri metai nuo skyriaus įsteigimo. Iš tikrųjų nuo to laiko, kai aš pradėjau jame dirbti.

—Kodėl skyriaus veikla tiek ilgai užsitęsė?

—Skyrius pradžioje buvo aprobuotas trejiems metams, tačiau pastebėta, kad po trejų metų dar tik atlikta darbų pradžia. Veikla pratęsta dar dviems metams, tuomet pratęstė aštuoneriems metams, o pereitą rudenį pratęstė neribotam laikui, nes aišku, kad atstatyti Katalikų Bažnyčią po per 50 metų komunizmo padarytos žalos per trumpą laiką neįmanoma.

Žinot, viename krašte darbas geriau eina, kitame ne taip gerai. Pavyzdžiui, Lenkijoje situacija yra labai gera, o tokiuose kraštuose, kaip Baltarusija, Rumunija, Albanija — tai ten ilgą laiką reikės padėti.

—O kur Lietuva šiame sąrašė?

—Lietuvoje jau daug atkurta, kunigų ir vienuolių grįžta iš studijų Romoje ir kitur, tai sakytum, kad būklė nebloga.

—Kiek finansinės paramos per įvairius projektus Jūsų skyrius yra suteikęs Lietuvos Katalikų Bažnyčiai?

—Jau suma artėja prie 6 milijonų dolerių. Didžiausia dalis tos sumos ejo stipendijom — iš pradžių klierikams, paskui patys vyskupai nutarė, kad tik kunigai studijuotų užsienyje, tai stipendijos skirtos kunigams. Šiuo metu Romoje yra daugiau kaip 20 studijuojančių kunigų, taip pat yra seselių ir pasauliečių. Yra ir Amerikoje studijuojančių, kuriuos mes išlaikom. Ir, žinoma, tas labai reikalingas, nes dabar Lietuvoje yra keturios seminarijos, tad reikia profesorų, kanclerių. Iš tų studijuojančių, manau, iškils ir nauji vyskupai. Reikia paruošti Bažnyčiai ateitį.

—Paminėkite kai kuriuos kitus projektus, remiamus ar remtus Lietuvoje.

—Komitetas nelabai priima statybos projektus, išimtis buvo seminarija, nes tuo siekiama padauginti kunigų skaičių. Mūsų projektai yra daugiausia pastoracinio pobūdžio. Pavyzdžiui, padėjom įkurti Vytauto Didžiojo universitetą skyrių socialiniam darbui, veikdami su Loyola universitetu, dirbant su Lietuvos „Caritas“, vysk. S. Tamkevičium. Dar vieną toki stambesnę projektą įgyvendinom, tai Lietuvos katalikų televizija. Esam padėję radijų (Mazojų studija Vilniuje), kasmet šelpiam šeimos centrus, kurie dabar veikia visose vyskupijose, taip pat katechetinius centrus ir įvairius individualius projektus.

—Iš Lietuvos spaudos kartais susidaro įspūdis, kad kai kurie tikintieji bijo Vakarų įtakos, nes ji susieta su moraliniu žlugimu, moderniomis tikėjimo išraiškomis.

—Pradžioje vyskupai šiek tiek abejojo, ar siųsti studijuoti kunigus į užsienį, kad jų nesugadintų. Ačiū Dievui, jau yra vienas kitas grįžęs ir tas abejones išsklaidęs.

Taip, iš Vakarų ateina įvairių neigiamų įtakų, visokių „izmai“, pornografija, nors aš esu matęs Lietuvos kio-

kuose tokios pornografijos, kur net čia Amerikoje nematyti... iš Vakarų ateina ir daug gero — aukštesnis mokslas, įvairūs parapijų ir dvasiniai atsinaujinimai, kurių tikrai Lietuvai reikia, nauji metodai dirbti su jaunimu, su senimu ir apskritai Vatikano II gyvenimas, nes jo atsiradimo metu Lietuva ir kiti Rytų Europos kraštai gyveno už geležinės uždangos.

Aš žinau, kad dar yra daug baimės, bet, manau, Lietuvoje, kol tikėjimas yra gilus, kol šeimos išlaiko tikėjimo vertybes, visos sektos ir blogos įtakos, ateinančios iš Vakarų, nepasiliks.

Aš norėčiau, kad Lietuvos Bažnyčia daugiau žiūrėtų į Vakarų Bažnyčią, nes mūsų parapijų katalikai daug daugiau lankosi bažnyčiose, negu Lietuvoje. Man vienas kitas vyskupas yra sakęs, kad, pa-

gal parapijiečių skaičių, gal tik 12-13 proc. lanko bažnyčią sekmadieniais. Lietuvoje būtina atkurti parapijos gyvenimą. Čia mes esame prpratę, kad parapijos gyvenimas yra ne tik sekmadienį, bet ir mokykla, ir organizacijos, ir kt. Lietuvoje to nėra. Ten didžiausia parapijinė veikla yra sekmadienio Mišios.

Pasauliečių dalyvavimas parapijos ir bažnyčios gyvenime dar labai mažas. Manau, kad tas pasauliečių visapusiškas įsijungimas į parapijos darbus yra reikalingas, nes kaip kitaip pritrauksi jaunimą, jaunąs šeimas, vaikus?

—Ką dar norėtumėti pridėti prie Jūsų darbo Vyskupų konferencijoje apibūdinimo?

—Aš norėčiau pabrėžti, kad Amerikos vyskupai yra labai atsargūs. Jie nenori pasirodyti, kad nutaria, ko reikia kitiems kraštams. Nors komitetas aprobuoja projektus, bet jie yra pristatomi remiamo krašto vyskupų ir peržiūrimi konferencijos, o tik tada pateikiami Amerikos vyskupams.

—Šiais metais Jūs švenčiate 25 metų kunigystės sukaktį, kokie yra jūsų brangiausi ir svarbiausi prisiminimai?

—Čia nelengva atsakyti. Kas ragino mane tapti kunigu, kai buvau jaunas, tai kiti dalykai išlaiko šiandieną.

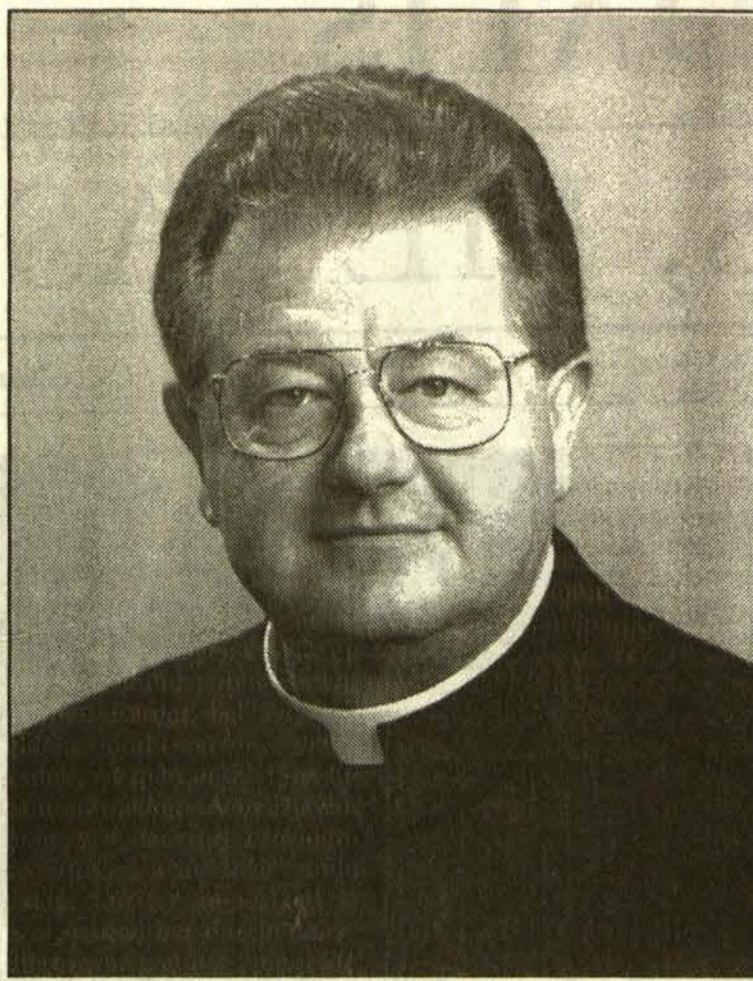
Kai buvau vaikas, mokykloje mačiau kunigus, ateinančius į klasę, galvodavau, kad tai labai gražu, bet dabar matau, kad Bažnyčios darbas yra visai kitoks. Man labai didelė privilegija ir malonumas, kad pabėgėlių iš Lietuvos sūnus turi progą dalyvauti tokioje programoje, kad turėtų šokią tokią rolę Amerikos Vyskupų konferencijoje, padėti atkurti Rytų Europos Katalikų Bažnyčią.

—Kokie Jūsų ateities planai?

—Kunigui pasakyti apie ateitį yra ne taip lengva, nes viskas priklauso nuo vyskupo. Aš keliauju su kardinolu Francis George, kuris yra mano vyskupas, kai buvo prez. Adamkaus inauguracija. Mes tuomet truputį išsikalbėjome. Jis sakė, kad suprantu dabartinio mano darbo svarbą ir krūvį, bet nežino, kas bus ateityje.

Nelengva keliauti ir keliauti. Ką galėjau prieš 10 metų, dabar yra daug sunkiau. Aš ir pats jau norėčiau pasilikti vienoje vietoje.

—Jūs esate neblogai supažinęs su Lietuvos gyve-

Prel. Jurgis Šarauskas

Dvidešimt penkeri metai, pašvęsti Dievui ir žmonėms

JURGIS JANUŠAITIS

Prelatas dr. Jurgis Šarauskas, lietuvių tremtinių Marijos ir Stasio (jau mirusio) Šarauskų sūnus, gimęs Vokietijoje 1945 m. balandžio 2 d. Jurgis vos ketverių metų su

nimu, koki įspūdį jis Jums daro?

—Pirmą kartą buvau 1976 metais. Atsimenu, su mama atvažiavom, galėjom tik kelias dienas būti, viskas buvo suvaržyta, kur galėjai keliauti, ką pamatyti, su kuo pasikalbėti. Paskui buvau 1978 m., 1983 m., 1993 m., kai buvau kard. Bernardin palydovas, nors tuo metu Lietuva dar neturėjo nepriklausomybės. Ir su šiuo darbu Lietuvoje esu buvęs gal 20 kartų.

Ryškiausia permaina vyksta dabar. Pirmą kartą nuvažiuojantiems į Vilnių ar Kauną viskas atrodo beveik kaip Vakarų miestuose. Bet tai čia iš paviršiaus. Yra nemažų problemų. Kai aš išklausu žmonių kalbų, skundų, matau, kad vis tiek dar per daug biurokratijos tokiam mažam kraštui. Jaučiu, kad valdžia ne visai draugiška savo piliečiam. Yra daug visokių sąlygų, varžymų. Dar žmonės nesijaučia saugūs, nes mafija turi per daug įtakos ir jėgos.

Aš matau pastangas, kurios padarytos Estijoje ir iš pradžių Latvijoje (nors ten situacija dabar pablogėjusi). Daug talento ir daug gabių išeivių pakvietė Estijos bei Latvijos valdžia, kai reikėjo viską pradėti. Aš manau, kad tas labai daug padėjo. Ačiū Dievui, dabar yra išeivijos prezidentas, kuris tikrai davė naują dvasią, kuris taip gražiai ir gerai veikia, bet dar ir dabar galėtų pritraukti daugiau išeivijos profesionalų padėti Lietuvai. Man atrodo, kad lietuviai kažkaip bijo tų išeivijos žmonių. Tiek mes čia Amerikoje, Kanadoje turime talentingų žmonių, kurie tikrai galėtų Lietuvai daug duoti. Džiaugiamės, kad prez. Valdas Adamkus toks populiarus. Galbūt tas padės ateityje lietuviams Lietuvoje labiau pasitikėti savo tautiečiais iš užsienio.

—Labai ačiū, Prelate, už pasikalbėjimą.

Kalbėjosi Viktoras Nakas

išsilavinimo dvasininku.

Jis seminariją baigė 1973 m. Tų patių metų gegužės 9 d.

buvo išventintas kunigu. Pirmąsias šv. Mišias aukėjo gegužės 13 d. Šv. Kristoforo parapijos bažnyčioje, Čikagos priemiestyje.

Turėjau galimybę tose nepasikartojančiose iškilmėse dalyvauti, o po šv. Mišių salėje, dalyvaudamas daugybei žmonių, jų tarpe ir lietuviams, man teko pasakyti sveikinimo kalbą. Tada kalbėjau gan jautriai apie Lietuvos okupaciją, persekiojamą Katalikų Bažnyčią ir palinkėjau, kad jaunas kunigas, tremtinių sūnus, sulauktų nepriklausomos Lietuvos atgimimo, o savo įgytas mokslines bei religines žinias panaudotų tėvų žemės tėvynainiams, vedant žmoniją iš komunizmo į šviesesnę ateitį. Mano tuometiniai linkėjimai išsipildė. Prelatas Jurgis Šarauskas, visą laiką gyvenęs Lietuvos rūpesciais, štai sulaukė jos laisvės dienos.

Prel. dr. Jurgiui Šarauskui per savo kunigystės laikotarpį teko tarnauti žmonėms įvairiose parapijose: Šv. Atanazijaus, Šv. Jėzaus Širdies, Šv. Pranciškaus ir septynerius metus dirbo Šv. Antano lietuvių parapijoje, Cicero, Illinois. Prezidento Carter paskyrimu, prel. dr. Jurgis Šarauskas dirbo patarėju Baltuose rmuose, Valstybės departamente.

Būdamas Cicero Šv. Antano parapijos klebonu, drauge atliko planavimo direktoriaus pareigas Čikagos arkivyskupijos kurijoje. Tai atsakingos, nedėkingos ir sunkios pareigos, nes apėmė arkivyskupijos finansinius reikalus, parapijų sujungimus, steigimo bei parapijų likvidavimo sprendimus. Prel. dr. Jurgis skaudžiai išgyveno ir Šv. Jurgio parapijos likvidavimą, nes nebebuvo lėšų — 200,000 dol. — jos išlaikymui. Tuo metu likviduota 60 parapijų.

Nuo 1990 m. prel. dr. Jurgis Šarauskas paskirtas į labai aukštą ir atsakingą pareigą; Amerikos Vyskupų konferencijos pagalbos Vidurio ir Rytų Europos Katalikų Bažnyčios skyriaus vadovu. Šios pareigos reikalauja daug ryžto, išminties ir takto, darant sprendimus, sprendžiant Rytų Europos Katalikų Bažnyčios problemas, įskaitant ir Lietuvos, į kurią prel. dr. Jurgis Šarauskas dabar kasmet dažnai važiuoja, bendradarbiauja su Lietuvos bažnytine hierarchija, planuoja įvairiopą Lietuvai pagalbą. Daugiausia rūpinamasi kunigams, vienuoliams pagalbos klausimais, rūpinamasi vienuolynais, bažnyčiomis, jų statyba, remontais, jaunimu, klierikais, seminarijomis.

Ypatingas dėmesys kreipiamas į Lietuvos Katalikų Bažnyčios atsinaujinimą, krikščioniškoje dvasioje jaunimo auklėjimą, nepamirštant sudaryti progas kunigystės siekti užsienyje.

Žodžiu, prel. dr. Jurgis Šarauskas — keliaujantis Bažnyčios ir tikinčiųjų ambasadorius Rytų Europos kraštams, kuriuos jis dažnai lanko, palaiko ryšius, išklauso konferencijose pageidavimus, paruošia projektus, juos tvirtina ir vykdo Amerikos Vyskupų konferencijos nutarimus.

Su prel. dr. Jurgiu Šarauskui ir jo tėveliais mane riša ilga ir sena pažintis. Teko stebėti jubilato gyvenimą, drauge džiaugiamės jo laimėjimais. Per daugelį metų su prel. dr. Jurgiu susitikdami, visuomet kalbėjome apie tėvynę Lietuvą, jo širdyje ruseno meilė tėvų žemei, jis niekada nesi-

reklamavo, o tyliai dirbo, ką paliudija ir dabartinė jo veikla Lietuvai.

Ir dabar, į Floridą, kun. prel. dr. Jurgis Šarauskas dažnai atvyksta aplankyti motinos Marijos Šarauskienės. Nepaprastai rūpinasi jos gyvenimu. Visada jautriai prisimena a.a. tėvą Stasį, aplanko kapines, maldoje dažnai mini jo šviesų atminimą.

SUSIPAŽINKIME SU SVETIŲ IŠ LIETUVOS

Ateities savaitgalį dalyvaus svečias iš Lietuvos profesorius dr. Tomas Sodeika. Truputį su juo susipažinkime.

Gimė 1949 metais. 1967-74 metais studijavo Vilniaus universiteto Matematikos ir fizikos fakultete, o 1978-80 metais buvo aspirantu Vilniaus universiteto Filosofijos istorijos ir logikos katedroje. 1983 metais Lietuvos mokslų akademijos Filosofijos, teisės ir sociologijos institute dirbdamas įsigijo Filosofijos mokslų kandidato laipsnį. 1990-91 mokslo metais stažavosi Ruhr-Universitaet Bochum. 1993 metais jam suteiktas humanitarinių mokslų daktaro laipsnis. Taip pat 1993 metais paskirtas Vytauto Didžiojo universiteto docentu. VDU dirba nuo pat jo atkūrimo 1989 metais. Šiuo metu yra VDU Filosofijos katedros vedėjas.

Yra parašęs daugiau 50 straipsnių įvairiuose leidiniuose. 1994 buvo svečiu Akademie fuer Bildung und Wissenschaft Leipzig, o 1995 svečiavosi Katholische Universitaet Eichstaett, taip pat Vokietijoje.

Ateities savaitgalio metu šeštadienio vidurdienį profesorius dr. Tomas Sodeika skaitys paskaitą "Lietuvos katalikai ant XXI amžiaus slenksčio".

Ryto rūkas ir ramybė prie Spyglio ežero Dainavoje.

Nuotr. K. Ambrozaičio

Kas ir kur?

Džiugi ALRK Moterų sąjungos šventė

DALE MURRAY

Š.m. spalio 24 d. buvo įteiktas „Pasižymėjusios lietuvių moters žymuo“ Draugo redaktorei Danutei Bindokienei. Ta proga ALRK Moterų sąjungos pirm. Dale Murray apibūdino šių žymenų istoriją ir moteris, kurioms anksčiau jie paskirti.

Ši šventė yra nepaprasta ir džiaugsminga. Džiugu, kad galime viešai pagerbti ir padėkoti vienai iš mūsų, kuri savo talentu ir darbštumu yra to užsiėmusi.

Skaitau *Draugą* ir galvoju: kaip redaktorė gali paruošti tokius įdomius ir vertingus vedamuosius kiekvienai laidai? Rašytojų yra visokių, bet vertingiausi yra tie, kurie mąsto ir tie, kurie privertia mąstyti. Šie žodžiai kaip tik atitinka Danutei Bindokienei.

Aš gerai suprantu redagavimo našta, nes per 36 metus teko redaguoti mūsų Moterų sąjungos mėnesinį leidinį *Motery dirva*. Ne sykį maldavau Šventosios Dvasios ir visų šventųjų pagalbos, kai trūko medžiagos likusius puslapius užpildyti.

Tikėsite ar ne, bet prieš daugelį metų, kai buvau geriau žinoma kaip Vaikutytė, ir man teko būti *Draugo* redaktore — ne viso laikraščio — bet vieno puslapio, kuris buvo vadinamas „Sodaliečių veikla“. Mat, tais laikais, kai nebuvo visokių visokių įvairių jaunimui, mergaitės susibūrė į sodalijas. Tuomet Čikagoje turėjome maždaug dešimt lietuvių parapijų. Iš tų parapijų sudaryta sodaliečių apskritis su nustatytais susirinkimais, o iš tų susirinkimų suzinota, kas, kur veikiama ir pasidalinta laikraščio puslapyje, pavadintame „Sodaliečių veikla“.

Tais laikais nebuvo mada mergaitėms siekti aukštojo mokslo. Pabaigus gimnaziją, dauguma dirbo raštinėse arba krautuvėse, o likusios, jei buvo jų laimė, išgijo mokytojos arba slaugytojos laipsnius.

Tačiau pamažu, laikams pagerėjus, moterims atsivėrė įvairios mokslo šakos ir jose išgijo ne tik bakaluro, bet magistro ir daktaro laipsni.

Iš sodaliečių veiklos ilgai išsivystė Amerikos lietuvių Rūmų Katalikių Moterų sąjunga (ALRKMS).

1977 metų organizacijos seime buvo diskutuojama tolimesnė sąjungiečių veikla ir kaip būtų galima reikšmingiau pasiekti visuomenę. Mano pasiūlymas įvertinti vienos lietuvių moters pasiekimus

buvo priimtas ir iki šiol pagerbiam devynias pasižymėjusias moteris.

1977 m. pagerbta garbės konsule **Juzė Daužvardienė**, čikagietė. Aš manau, kad visi gerai atsimena mūsų mylimą Juzę Daužvardienę, kuri savo darbštumu, maloniū būdu ir iškalba padėjo mums pergyventi Lietuvos laisvės netekimą ir dėti visas pastangas padėti jai tą laisvę atgauti.

1979 m. — **Nijolė Sadūnaitė**, Lietuvos didvyrė. Nugalėdama atvirai pagerbti šią disidentę, kuri buvo komunistų areštuota ir ištremta į priverstinį darbą, Moterų sąjunga apmokėjo vienos Katalikų Bažnyčios Kronikos laidos spausdinimą anglų kalba.

Kaip žinome, Sadūnaitė sekė ir dokumentavo komunistų žiaurumus ir tas žinias skleidė per minėtą *Kroniką*. Ta laida buvo dedikuota Nijolei Sadūnaitė.

1981 m. — **Marija Rudienė**, čikagietė. Marija nuo jaunų dienų pasižymėjo savo visuomenine veikla, bet ji geriausia žinoma dėl nenuilstamos veiklos BALFe. Šiai organizacijai ji jau daugelį metų pirmininkauja. Jos dėka, daugelis perkeltųjų asmenų gavo pastogę ir paramą po Antrojo pasaulinio karo. Darbas yra tęsimas iki šios dienos.

1983 m. — **seselė M. Aloyza**, Putnam, CT. Sesele buvo pagerbta už jos pasiekimus, kaip Nekaltai Pradėtos Marijos seserų kongregacijos provincijolė. Gimusi Amerikoje, būdama 14 metų keliavo į Lietuvą ir įstojo į vienuolyną. 1936 metais grįžo į Ameriką su keturiom vienuolėm. Jos tikslas — įkurti vienuolijos šaką Amerikoje buvo itin svarbus ir sėkmingas.

1985 m. žymuo nepaskirtas.

1987 m. — **seselė Mercedes Mickevičius**, kazimierietė, čikagietė. Sesele yra pasižymėjusi meninėje ir mokytoja, sukūrusi daugybę įvairių piešinių ir paveikslų. Didžiausias jos kūrybos darbas yra Gimimo Mergelės Marijos bažnyčioje, Marquette Parke, pietų sienoje, arti didžiojo altoriaus. Tai Marijos vaizdas — seselės specialybė. Ji taipgi paruošė mums tris žymenis, vienas įteiktas šių metų Iškiliajai lietuvių moteriai Danutei Bindokienei.

1989 m. — **Gintė Damušytė**, Brooklyn, NY. Gintė pasižymėjo, eidama lietuvių Katalikų religinės šalpos reikalų vedėjos pareigas, kurios įskai-

buvo priimtas ir iki šiol pagerbiam devynias pasižymėjusias moteris.

1977 m. pagerbta garbės konsule **Juzė Daužvardienė**, čikagietė. Aš manau, kad visi gerai atsimena mūsų mylimą Juzę Daužvardienę, kuri savo darbštumu, maloniū būdu ir iškalba padėjo mums pergyventi Lietuvos laisvės netekimą ir dėti visas pastangas padėti jai tą laisvę atgauti.

1979 m. — **Nijolė Sadūnaitė**, Lietuvos didvyrė. Nugalėdama atvirai pagerbti šią disidentę, kuri buvo komunistų areštuota ir ištremta į priverstinį darbą, Moterų sąjunga apmokėjo vienos Katalikų Bažnyčios Kronikos laidos spausdinimą anglų kalba.

Kaip žinome, Sadūnaitė sekė ir dokumentavo komunistų žiaurumus ir tas žinias skleidė per minėtą *Kroniką*. Ta laida buvo dedikuota Nijolei Sadūnaitė.

1981 m. — **Marija Rudienė**, čikagietė. Marija nuo jaunų dienų pasižymėjo savo visuomenine veikla, bet ji geriausia žinoma dėl nenuilstamos veiklos BALFe. Šiai organizacijai ji jau daugelį metų pirmininkauja. Jos dėka, daugelis perkeltųjų asmenų gavo pastogę ir paramą po Antrojo pasaulinio karo. Darbas yra tęsimas iki šios dienos.

1983 m. — **seselė M. Aloyza**, Putnam, CT. Sesele buvo pagerbta už jos pasiekimus, kaip Nekaltai Pradėtos Marijos seserų kongregacijos provincijolė. Gimusi Amerikoje, būdama 14 metų keliavo į Lietuvą ir įstojo į vienuolyną. 1936 metais grįžo į Ameriką su keturiom vienuolėm. Jos tikslas — įkurti vienuolijos šaką Amerikoje buvo itin svarbus ir sėkmingas.

1985 m. žymuo nepaskirtas.

1987 m. — **seselė Mercedes Mickevičius**, kazimierietė, čikagietė. Sesele yra pasižymėjusi meninėje ir mokytoja, sukūrusi daugybę įvairių piešinių ir paveikslų. Didžiausias jos kūrybos darbas yra Gimimo Mergelės Marijos bažnyčioje, Marquette Parke, pietų sienoje, arti didžiojo altoriaus. Tai Marijos vaizdas — seselės specialybė. Ji taipgi paruošė mums tris žymenis, vienas įteiktas šių metų Iškiliajai lietuvių moteriai Danutei Bindokienei.

1989 m. — **Gintė Damušytė**, Brooklyn, NY. Gintė pasižymėjo, eidama lietuvių Katalikų religinės šalpos reikalų vedėjos pareigas, kurios įskai-

Spalio 18 d. LR prezidentas Valdas Adamkus Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino II laipsnio ordinus įteikė šiems Lietuvai nusipelnusiems veikėjams: dr. Antanui Razmai (kairėje), Birutei Jasaitienei, Gražinai Gudaitytei-Liautaud ir dr. Rimgaudui Nemickui.

Los Angeles Dramos sambūris Baltimorėje

Spalio 11 d. Baltimorės Pensininkų klubas pasikvietė Los Angeles dramos sambūrį. Sambūris suvaidino Kazio Sajos komediją „Savaitgalio romanas“, režisuotą Algimanto Žemaitačio.

Komedija prasideda vakare pajūryje, kur užsimezga pažintys. Staiga atvyksta aplankyti sėdimo žmonos Rapolas Vabalas (Amandas Ragauskas). Visi Palangoje žino, kad jo žmona Magda (Raisa Urbanienė) yra įsimylėjusi Palangos Liutą (Heroldas Mockus).

Po vaidinimo Pensininkų klubo pirmininkas Algirdas Skudzinškas padėkojo sambūriui už atvykimą į Baltimorę. Jis taip pat pristatė klubo valdybą: Aldoną Marcinkienę ir Vytautą Banį, su talkininkėmis Ona Eringiene, Ona Lekevičiene ir Doroti Adams. Be jų pagalbos negalėtumėm tokį didelį renginį suruošti. Taip pat noriu padėkoti Evi Skudzinškienei, kuri per savo jaunystės draugę, Ema Dovidaitienę, vieną pirmųjų sambūrio įkūrėjų, sudarė mums progą pamatyti spektaklį.

Po vaidinimo režisierius Algimantas Žemaitaitis padėkojo visiems dalyviams, vadovei Emai Dovidaitienei ir žiūrovams. Po jo Ema Dovidaitienė trumpai nušvietė daugiau kaip 40 metų veiklą.

Pabaigai klubo pirmininkas pasidžiaugė, kad tiek daug atėjo pažūrėti vaidinimo, ir pastebėjo, kad atėjo vaidinimo pažūrėti du žymūs sportininkai. Tai Jurgis Vadopalas iš Washington — Floridos, jis gavo aukso medalį šios vasaros olimpiadoje Lietuvoje, kaip geriausias teniso žaidėjas savo amžiaus lygoje; ir Kazimieras Čempė iš Maryland valstybės. Jis laimėjo aukso medalį Šveicarijoje už fechtą.

1993 m. — **Birutė Jasaitienė**, čikagietė. Ypatinai pažymėtina jos veikla JAV LB Krašto valdybos Socialinių reikalų taryboje, kurioje ji eina pirmininkės pareigas nuo 1990 m. iki dabar. 1991 m. įkūrė „Lietuvos Vaikų vilties“ komitetą ir yra to komiteto pirmininkė. 1995 m. rudenį iš savo Socialinės tarybos globą priėmė „Lietuvos partizanų“ globos fondą, taipgi ir Almos fondą. Jai nesvetimas ir spaudos darbas.

1996 m. — **Ona Valinčiūtė Kelly**, New Britain, CT. Išrinkta už jos ypatingą meilę lietuviškai dainai ir tos dainos populiarinimą savųjų ir kitataučių tarpe. Ypač karo metu, kaip ir žemėlapiuose nebuvo Lietuvos, ji lankė mokyklas, pasipuošusi tautiniais rūbais, aiškindama Lietuvos istoriją, papročius ir dainas. Abi su dukra Patricija savo maloniais ir švelniais balsais, pritardamos kanklėmis, su malonumu koncertuoja, ypač rytų valstijose, ir visur mieliai laukiamos.

1998 m. — **Danutė Brazytė-Bindokienė**, čikagietė.

Taigi ir laukiame, kaip bus, kai susitikis vyras su Magda ir jos mylimuoju.

Antrame veiksme jie susitinka... Tai čia ir prasideda visa komedija. Nenoriu aprašyti jos turinio, nes, kas neatėjo, tai — jų nuostolis, o kam bus proga pamatyti, tai būtinai pamatykite. Tik noriu pasakyti, kad be juoko salė nebuvo nė minutės. Publika, kurios gerokai per šimtą (kas labai daug šiais laikais) juokėsi be sustojimo ir nesigailėjo plojimų.

Po vaidinimo Pensininkų klubo pirmininkas Algirdas Skudzinškas padėkojo sambūriui už atvykimą į Baltimorę. Jis taip pat pristatė klubo valdybą: Aldoną Marcinkienę ir Vytautą Banį, su talkininkėmis Ona Eringiene, Ona Lekevičiene ir Doroti Adams. Be jų pagalbos negalėtumėm tokį didelį renginį suruošti. Taip pat noriu padėkoti Evi Skudzinškienei, kuri per savo jaunystės draugę, Ema Dovidaitienę, vieną pirmųjų sambūrio įkūrėjų, sudarė mums progą pamatyti spektaklį.

Po vaidinimo režisierius Algimantas Žemaitaitis padėkojo visiems dalyviams, vadovei Emai Dovidaitienei ir žiūrovams. Po jo Ema Dovidaitienė trumpai nušvietė daugiau kaip 40 metų veiklą.

Pabaigai klubo pirmininkas pasidžiaugė, kad tiek daug atėjo pažūrėti vaidinimo, ir pastebėjo, kad atėjo vaidinimo pažūrėti du žymūs sportininkai. Tai Jurgis Vadopalas iš Washington — Floridos, jis gavo aukso medalį šios vasaros olimpiadoje Lietuvoje, kaip geriausias teniso žaidėjas savo amžiaus lygoje; ir Kazimieras Čempė iš Maryland valstybės. Jis laimėjo aukso medalį Šveicarijoje už fechtą.

1993 m. — **Birutė Jasaitienė**, čikagietė. Ypatinai pažymėtina jos veikla JAV LB Krašto valdybos Socialinių reikalų taryboje, kurioje ji eina pirmininkės pareigas nuo 1990 m. iki dabar. 1991 m. įkūrė „Lietuvos Vaikų vilties“ komitetą ir yra to komiteto pirmininkė. 1995 m. rudenį iš savo Socialinės tarybos globą priėmė „Lietuvos partizanų“ globos fondą, taipgi ir Almos fondą. Jai nesvetimas ir spaudos darbas.

1996 m. — **Ona Valinčiūtė Kelly**, New Britain, CT. Išrinkta už jos ypatingą meilę lietuviškai dainai ir tos dainos populiarinimą savųjų ir kitataučių tarpe. Ypač karo metu, kaip ir žemėlapiuose nebuvo Lietuvos, ji lankė mokyklas, pasipuošusi tautiniais rūbais, aiškindama Lietuvos istoriją, papročius ir dainas. Abi su dukra Patricija savo maloniais ir švelniais balsais, pritardamos kanklėmis, su malonumu koncertuoja, ypač rytų valstijose, ir visur mieliai laukiamos.

1998 m. — **Danutė Brazytė-Bindokienė**, čikagietė.

Magda (Raisa Urbanienė) Palangoje, su vasarvietės šeimininke Kopustelevičiene (Ramunė Vitkienė).

Magda (Raisa Urbanienė) Palangoje, su vasarvietės šeimininke Kopustelevičiene (Ramunė Vitkienė).

TARP SCILĖS IR CHARIBDĖS

Čiurlionis liko nenuskriaustas, gal tik jo kūrybos žinovas pianistas Rokas Zubovas, atvykęs į Los Angeles ir suradęs pustūstę parapijos salę. Nusi-vylymo skonių galbūt pajuto ir Viktoras Ralys, energingas vietinio lietuvių muzikinio gyvenimo vaidila. Jam apylinkės Bendruomenė pavedė Roko Zubovo rečitali-paskaitą „M. K. Čiurlionio kelias į garso-vaizdžius“ greitomis išprausti į laisvą spalio 18 sekmadienio popietę, nes renginių kalendo-riuje numatytos parapijos ru-dens pokylis kažkodėl iškrito. Tiesiog pasisiūle patogi proga.

Dar buvo šiek tiek laiko būsimą neeilinį įvykį pagarsinti. Juk atlikėjas Rokas Zubovas (neseniai apie jį rašyta „Drauge“) yra ne tik subtilus Čiurlionio kūrinių skambintojas, bet ir jo paveikslų muzikinių sąsajų išvalgus gvildentojas. Sakytum, visapusiškas inter-pretatorius — fortepijonu, analitinė mintimi, apibūdi-nančia iškalba. Magistras pil-na Hermano Hesės romano „Stiklo karalių žaidimas“ prasmę.

Šio renginio reikšmę rekla-muodamas, V. Ralys su nuo-taikinga emfaze kalbėjo ir per šeštadienio radijo angliškas bei lietuviškas laidas. Kvietė ateiti, atvažiuoti, išgirsti-pamatyti tai, ką tikrai verta — lietuvių genijaus kūrybos per-teikimą lig šiol nepatirtu bū-du.

To neužteko. Mūsų parapiji-nėje pokylių bei šeimos šven-čių terpeje žiūrovų kiekis ren-

ginyje priklauso nuo pokylių buvimo ar nebuvimo. Štai ir šis renginys, kaip Odisejo lai-vas, pakliuvo tarp Scilės ir Cha-ribdės. Vienoje pusėje, žaliuo-jančiose kalvose tą patį sek-madienį vyko lietuvių „baby-boomerių“ įpėdinio vestuvinė puota. Ir kas į ją nelėks pa-kviestas! O čia kaimynijoje, vi-loje „Trakai“, šauliai, šaulės ir jų bičiuliai ginklanėšiai būrėsi pagerbti kuopos vadą, pasie-kusį 90, iš tiesų pamatyti vaizdajuostėse jo šimtinės viešna-gės Lietuvoje triumfą, kur jis buvo didžiai šlovina-mas, net pasitiktas su kariuo-menės dūdų orkestru. Tai irgi menas! Lietuviai sugeba pa-gerbti savo generolus.

Atėjusieji į M.K.Č. muzikos ir paveikslų skaidrėse „san-tuoskas puotą“ neliko nei kiek nuskriausti. Lauke šviečiant saulei, pritemdytoje salėje, ša-lia stalinės lempos Rokas Zu-bovas skambino užburiantį. Įsiminęs, susikaupęs, opusus jautriai išgyvendamas. Gal tik prie mikrofono kalbant, stigo raiškesnės, garsesnės diktijos. Taip pat semantiškai labiau paprastesnės, lėtesnės pa-veikslų analizės. Kai kas po to skundėsi, ne viską supratęs. Ne viską išgirdau ir aš, bet vis tiek buvau patenkintas šio kultūrinio dalyko verte. O jei-gu ir nebuvo kamerinės aplin-kos, kuri labiau tinka tokiām intymiam bendravimui su mu-zika ir daile, tai liaudiškai pa-galvoju: po savu stogu visai-p patogiu.

Pranas Visvydas

PROFESORIUS DR. ANTANAS MACEINA

Š. m. sausio 27 d. sukako 90 metų, kai gimė vienas ryškiausių katalikybės filosofų Antanas Maceina. Nuo jaunystės A. Maceina turėjo pa-šaukimą į kunigystę, bet, ma-tyt, buvo taip lemta, kad jis tapo filosofu. Prof. Antano Maceinos gyvenimas, kaip ir daugelio nepriklausomos Lie-tuvos intelektualų, sugriovė gyvenimo svajones pačiame darbingiausiame amžiuje. Gy-vendamas tremtyje, jis tęsė mokslinį ir kultūrinį darbą.

A. Maceina norėjo savo gyvenimą pakeisti į jaunystės svajonę ir dar sykį priartėti prie Viešpaties altoriaus. Jis ilgą laiką neturėjo jokių ži-nių apie savo šeimą. Viename laiške prel. Pranciškui Jurui rašė: „Aš esu visko netekęs: krašto, šeimos, profesijos — tačiau man paliko Bažnyčia“. Apvaizda išsaugojo prof. A. Maceinos šeimą, bet jam nete-ko su ja susijungti. Jo sūnus Saulius aplankė tėvą, jau mi-rusį.

Profesorius Antanas Mace-na daug rašė, kūrė. Jam buvo nesvetima ir poezija. Yra išlei-dęs poezijos knygą, pasirašytą Antano Jasmanto vardu.

Čikagos fronto bičiuliai, ku-rių sambūriui priklausė prof. Antanas Maceina, rengia jo 90-ties metų sukakties progą minėjimą — akademiją. Lapk-ričio 8 d. sekmadienį, 3 val. p.p., bus aukojamos Mišios už a.a. Antaną Maceiną, o 4 val. p.p. — akademija Jaunimo centro mažojoje salėje. Aka-deminę paskaitą skaitys kun. dr. filosofas Feliksas Juce-vičius iš Montreale, Kanados. Apie Antano Jasmanto poeziją kalbės pedagogė Stasė Peter-sionienė, o dr. Kazys Ambro-zaitis prisimins jį, kaip bičiulį, bendramintį. Meninę dalį at-likis kanklininkė Daiva Kim-tytė ir pianistas Manigirdas Motekaitis.

Kaip smiltys pro pirštus srū-va laikas. Nepriklausomoje

Dr. Antanas Maceina.

Lietuvoje subrandinti ryškieji visuomenės kūrėjai, kurie tie-sė kelią į tiesą, į dorą, į Dievą, iškeliauja. Prisiminkime juos, atvykdami į šį minėjimą.

Marija Remienė

PASKIRTA MENO PREMIJA

JAV LB Kultūros tarybos Meno premijai skirti komisija, susidedanti iš pirmininkės Dalios Šlenienės, Ados Sutku-vienės, Algimanto Kezio, Vik-torijos Matrangos ir Juozo Pi-voriūno, 1998 m. Meno pre-miją už viso gyvenimo kūrybą paskyrė dail. Eleonorai Mar-cilionienei.

Eleonora Marcilionienė.

Danutė Bindokienė (kairėje) ir ALRK moterų sąjungos pirm. Dale Murray žymens įteikimo iškilmėse.

Leidiniai

KAIP AŠ BUVAU MINISTRU

JUOZAS ŽYGAS

Kaip aš buvau ministru

Vykdamas į Vilnių, buvau paprašytas susitikti su prof. Z. Zinkevičiumi. Mes, išėję, per daugelį metų su baimę žiūrėjome, kaip jau atsikūrusioje Lietuvoje tebebuvo lenkinama Pietryčių Lietuva. Nudžiugome, kuomet Švietimo ir mokslo ministru buvo paskirtas prof. Z. Zinkevičius. Kadangi buvau susipažinęs su jo knyga *Rytų Lietuva praeityje ir dabar*, tai maniau, kad dabar švietimą tvarkyti atėjo pats tinkamiausias žmogus. Bet, deja, mūsų tarpe dar yra daug tokių, kurie nedrįsta reikalauti lietuviams lygių teisių.

Kaip jau minėjau, prieš išvykdamas buvau prašytas susitikti su profesoriumi ir rengti pasikalbėjimą. Prieš skambindamas profesorius susirašiau šešetą klausimų. Nurodau pirmąjį:

— Žinome, kad, Jums vadovaujant Švietimo ministerijai, Pietryčių Lietuvoje buvo įsteigta apie 20 lietuviškų mokyklų. Kaip Jums atrodė, užrašė ir Jūsų pradėtas darbas bus ir toliau tęsiamas?

Perskaiciau ir likusius klausimus. Tada jis man pasakė, kad atsakymus rasiu jau minėtoje jo naujojoje knygoje, kurią jis man parodė, užrašė ir dovanoj. O atsakyti teatsakė tik į pirmąjį klausimą. Pasakė: „Kol bus Vilniaus apskrities viršininku Alis Vydušas, nereikėtų labai rūpintis. Jis buvo didžiausias

mano darbų talkininkas. Jeigu nebūtų buvę jo talkos, sunku būtų buvę tiek nuveikti“.

O dabar peržvelgsiu knygą, kurioje aiškiai rašoma apie tai, kad šantažas prieš profesorius prasidėjo dar prieš jo pakvietimą būti ministru. „Kartą į Lietuvių kalbos institutą, kur dirbau direktoriumi, atvyko Botanikos instituto direktorius Romas Pakalnis, su kuriuo buvau pažįstamas iš bendravimo Krašto apsaugos bičiulių klube, ir prašė manęs, kad nesutikčiau būti ministru, bet vietoj savęs pasiūlyčiau Darių Kuolį, 1990-1993 m. buvusį Kultūros ir švietimo ministrą, dirbantį Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto direktoriaus pavaduotoju, tai gi gerai pažįstamą. Vėliau papasakėjo, kad Pakalnį siuntė krikščionių demokratų partija — Arimantas Raškinis ir Valentinas Stundys, remiami pedagogikos darbuotojų Meilės Lukšienės ir Žibarto Jackūno (šios trys pavardės bus vėliau visą laiką matomos, kaip tos, kurios ministru nepasitenkino mo košę visą laiką virė — J. Ž.).

Priimdamas atsakingas pareigas, aiškiai jutau du svarbiausius ir labai pribrendusius pertvarkos uždavinius: 1. būtinai reikėjo pasiekti, kad mokykla ugdytų ne Sovietų Sąjungos (būtent taip!), bet Lietuvos piliečius, gimtojo krašto patriotus, ir 2. skubiai sustabdyti lietuvių nutautinimą per mokyklas Pietryčių Lietuvoje, kur lietuvių jau „kabojo ant plauko“. Šių dviejų neatidėliotų uždavinių vykdymas, pasakysiu, didžiųjų tautos skaudulių gydymas, tebebuvo bemaž nepradėtas. Jų vykdymo ir turėjau pirmiausia imtis. Neabejojau, kad teks susidurti su nemažu pasipriešinimu. Penki okupacijos dešimtmečiai su darte tautos samonę. Be to, buvau nuolat draugų ir pažįstamų gasdinamas: ministerija „raudona“, tave tuoj „sumals“...

Ir vis dėlto buvau linkęs užimti ministro postą. Kodėl? Didelę gyvenimo dalį tyriau

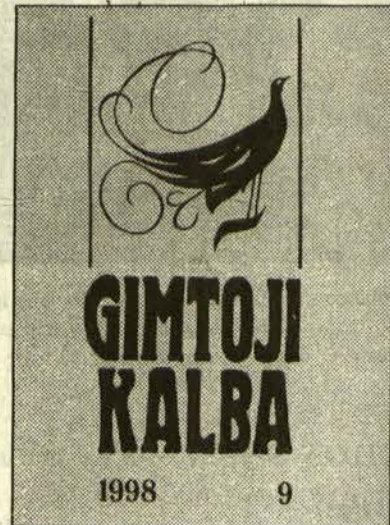
lietuvių kalbos, kartu ir tautos, istoriją. Rezultatas — šešiatomis veikalais ir dar mažiausiai septynios su juo susijusios knygos. Visi šie darbai savo išvadomis rodė, kuria kryptimi reikėtų eiti. Taigi veiklos perspektyva man buvo aiški. Tirdamas lietuvių kalbos istoriją įsitikinau, kad mūsų kelyje yra buvę daug ne tik šviesių, bet ir labai tamsių dienų. Lietuvių protėviai darė nemažai klaidų, kurios tuomet atrodė nereikšmingos, bet dėl kurių vėlesnės kartos labai nukentėjo: tiesiog tirtė iš-tirpo. Mažos nuolaidos švėtimiesiems visuomet turi skaudžių pasekmių, kad ir kokių pretekstų jos būtų teisinamos: lankstumu, realybės supratimu ar pan. Juk iki šių dienų teliko dalies lietuvių tautos tąsa...

Korespondentui Bernardui Šakniui konstatavus, kad *Valstiečių laikraščio* redakciją užplusta laisakai, kuriuose įvairių tautybių šalininkų ir Vilniaus rajonų žmonės pageidauja mokyti savo vaikus mokyklose, kuriose mokoma valstybine kalba (tokių laišku radau ir aš atėjus į ministeriją), bet vietos valdžia brutaliai perša jiems vien tik lenkiškas mokyklas, trukdo steigti lietuviškas, aš pasakiau, kad tai nėra normalu, ir kad aš stengsiuosi, jog nuo ateinančių metų šalininkų ir Vilniaus rajonų miesteliuose bei didesniuose kaimuose būtų mokyklos, kuriose vaikai galėtų mokytis valstybine kalba. Man rūpėjo sudaryti sąlygas mokytis valstybine kalba visiems tiems, kurie to pageidauja“.

Kraštutinių pažiūrų lenkams to tik tereikėjo ir jie, iškraipę ministro mintis, pradėjo kelti triukšmą. Ant lenkų kabiuko pirmutinis užkibo Užsienio reikalų ministras A. Saudargas. Jis tuoj pat šoko „atsiriboti nuo Zinkevičiaus“. Į bendrą draugystę įsijungė D. Kuolys ir kiti kosmopolitiškai nusiteikę asmenys, nusistatę prieš tautinę mokyklą. Bet daugiausia reikėsi D. Kuolys savo tendencingais straipsniais spaudoje. Pats faktas, kad prezidentas V. Adamkus nesutiko prof. Z. Zinkevičiaus tvirtinti ministro, ir vėliau D. Kuolio pakvietimas į prezidento patarėjus, manau, kad yra daug ką pasakantis faktas.

Šioje savo knygoje prof. Z. Zinkevičius, nuosekliai ir rem-

damasis faktais, aprašė lietuviškos mokyklos vargus Pietryčių Lietuvoje ir kaip prieš jo tautinės mokyklos idėją, kovoję ne tik lenkai, bet ir daugelis lietuvių, kuriems, anot D. Kuolio, tai yra „archajiška lietuviybė“. Visi, kuriems tautiniai lietuvių reikalai rūpi, turėtų su šia knyga susipažinti. Išleista 1998 m. rugpjūčio 3 d. Tiražas 5000 egz., spausdino UAB „Judex“.

Gimtoji kalba, 1998 m., Nr. 9 (377). Lietuvių kalbos draugijos leidinys, įsteigtas Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos. Adresas: Z. Sierakausko g. 15, 2600 Vilnius, Lietuva. Kaina užsienyje (JAV) metams — 30 dol. Už tą sumą galima gauti visus jau išleistus vieno metų numerius.

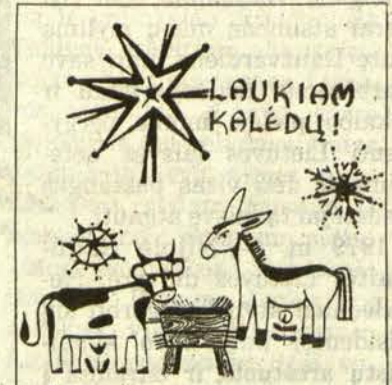
Vyriausios redakcijos — Aldonas Pupkis su gausiu tautinių būriu. Žurnalas mėnesinis, nagrinėjantis lietuvių kalbos problemas ir apskritai su lietuvių kalba susijusius klausimus bei jais besirūpinančius žmones — tiek dabar, tiek buvusius praeityje. Pateikiami straipsniai ir reguliarių skyrių, spausdinami kiekviename numeryje. Pz.: aktualijos; kalbos kultūra; ieškokime žodžių (ar galima vartoti žodžius „hileris“, „skeiteris“, „bukeris“); klausimų kertele (ar taisyklina sakyti „apskrita para“); recenzijos ir t.t. Šiame numeryje E. Jakaitienė rašo apie dvikalbių žodžių rengimą; išspausdintas įdomus straipsnis „Kas gadina vaikų kalbą“, recenzuojama Walt Disney *Jaunųjų švilpikų enciklopedija*. *Smagūs patarimai*, ir daug kitų. Žurnalą *Gimtoji kalba* turėtų prenumeruoti kiekvienas susipratęs lietuvis, kuriam rūpi lietuviško žodžio ateitis.

NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ PALYDOVĖ

Lietuvos kariai nuo šiol galės dainuoti tas dainas, kurias dainuodavo jų protėviai. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas parengė ir išleido rinkinį „Nepriklausomybės kovų dainos“. Jame sudėti 173 dainų tekstai ir 90 melodijų. Be to, knygoje yra įvadinis skyrius, prisiminimai ir komentarai. Leidinį sudarė instituto mokslinės darbuotojos Vita Ivanauskaitė ir Jūratė Gudaitė, apipavidalino dailininkas Saulius Chlebinskas. Knyga gausiai iliustruota archyvinėmis nuotraukomis, yra faksimiliu. Jos išleidimą parėmė Lietuvos nepriklausomybės 80-mečio minėjimo komisija.

Tai — nepaprasta knyga, pasakė prof. Vytautas Kubilius. Pirmą kartą išleidžiamos dainos, kurios gimė nepriklausomybės kovų apkausoje ir skambėjo iki 1940-ųjų metų, kai buvo likviduota Lietuvos kariuomenė. Ne iš senų dainynų jos paimtos, o užrašytos per tautosakos ekspedicijas iš buvusių Lietuvos kariuomenės karių, iš kitų žmonių, dainavusių tas dainas ir sugebėjusių išsaugoti per penkiasdešimt metų. Stebint mokslininko akimis, anot prof. V. Kubiliaus, šios dainos

atskleidžia įdomų reiškinį — stichiskų tradicijų susiliejimą su naujo mąstymo elementais. Nepriklausomybės kovų dainose atsiranda naujos sąvokos — kova, Tėvynė, mirtis už Tėvynę. Ir šių dienų kariams bus įdomu žinoti, kad Lietuvos kariuomenė gimė kartu su dainomis. 1918-1920 metais, kaip ir 1991-ųjų sausio 13-osios naktį, ginti tėvynę padėjo daina. Naujasis leidinys dar kartą patvirtina, kad daina — ištikimoji mūsų kelių į nepriklausomybę palydovė.

Laukiam Kalėdų! Redaktorė Ona Mikailaitė, JAV LB Religinių Reikalų Taryba. 1998 m. Putnamas. Mecenatas — Lietuvių fondas. Spausdino „Draugas“.

Imkite mane rankosna ir skaitykite, o skaitydami, spalvinkite — prašyte prašosi ši daili, miela knygelė vaikams.

Jos nuotaikingi piešinėliai ir piešinėlius paaiškinantis lietuviškas tekstas pasakoja, kaip gimė Jėzus. Nuspalvinę visus 16-ka šios knygelės puslapių, vaikučiai galbūt pirmą kartą sužinos, kaip Marija su Juozapu keliavo į Betliejų, kur tvartelyje jiems gimė Jėzus, kaip angelai piemenims skelbė šią gerąją naujieną, kaip žvaigždė atvedė išminčius ten, kur Jėzus buvo. Knygelę papasakos, kaip švęsti Kalėdas, kaip uždegti advento žvakutes, kaip statyti prakartėlę, ir kaip Kalėdų rytą bažnyčioje giedoti „Sveikas Jėzau gimusi“. Tik pradėkite šią knygelę vartoti, skaitinėti, spalvinti, ir tuojau pajusite, kad Kalėdų džiaugsmas ir linksmybės artėja. Kaip apsidžiaugt mažyliai, radę šią spalvinimo knygelę po eglute! Jų tėveliai jau suras „Draugo“ knygynelyje.

Kario žurnalas, anksčiau leistas JAV-se (buvo mėnesinis), redaguojant Baliui Raugui, nuo 1991 m. pradžios atkurtas Lietuvoje, nuo š.m. pradžios tapęs savaitraščiu. Lietuvos Krašto apsaugos ministerijos leidinys; 16 psl., neblogai nušviečiantis Lietuvos kariuomenę ir įvairius, su ja susijusius, reikalus. JAV-se *Kario* atstovas yra Jonas Prapapas, gyv. Bakersfield, CA.

Nuotr. dr. Kazio Ambrozaičio

BALYS AUGINAS

Rašytojo Liudviko Rėzos gimtinė — Karvaičių kaimą užpusė žopų smėlis — teneužpusto mūsų kungsnių laiko smiltys!

Autorius

UŽPUSTYTA KARTA

Mes žengiame per kopų kapines —
Čia miega po baltom smilčių marškom,
Užklostyti pražilusiu sėgaliu vėjų,
Kadais gyvenimu skambėję kaimai,
Pilių sudegę pamatai — užsnūdę tyliai —
Ir miestų akmenys — išmėtyti kerštingos rankos,
Ir ginklai šimtmečių rūdžių sugrauzti,
Ir brolių karštas kraujas, užpustytuos židinius,
Tarsi nuvytus rožė, smėlio audekle įtausta —

Iš amžių tolimų
Ir kosmoso erdvės platybių
Praplaukia laiko luotai suangleję —
Jie veža sunkią amžių ištarmę, anūkams —
Ir širdį užgula granito luitas —
Kaip antkapio slogus akmuo —
Po juo išsisis užpustyta
Ir mano besiblaškanti karta,
Nuo tėviškos spygliuotom užtvaram
Nors ir likimo atskirta,
Mylėjus Dievą, Laisvę ir Tėvynę
Kartu su kenčiančia tauta! —

Nuo amžių lietuvių žemė

JONAS DAINAUSKAS

Tėsinys

1937/38 m. Nacių administracija apie 70 proc. vietovardžių suvokietai. Sovietai, išnaikinę, išžudę, ištrėmę autochtonus, į tą kraštą atkėlė iš sovietijos kolonistus (kurių bent 75 proc. buvo rusai, o kiti maždaug 106 tautybių iš sovietijos, žvejai nuo Juodosios jūros). Visos vietovės tūkstančių metų senumo vietovardžiai ir net vandenvardžiai, buvo surusintos, daugiausia sovietų „herojų“ vardais pavadintos. Maždaug prisilaikant vokiečių administracinio suskirstymo, „Kalinigrado sritis buvo suskirstyta į 17 apskrįčių: 1/Pr. Eylau /Yluva/ — Bagrationovsk, 2/ Kreuzingen /Skaisgiriai/ — Bolšakovo, 3/ Neuhäusen — Gurjevsk, 4/ Gumbinnen /Gumbinė/ — Gusev, 5/ Tapiava /Teplava/ — Gvardejsk, 6/ Kaselberg /Lazdynai/

— Krasnoznamensk, 7/ Ludwigsort — Laduškin, 8/ Ragnit /Ragainė/ — Neman, 9/ Stalupönen / nuo 1938 m. — Ebenrode / Stalupėnai / — Nestorov, 10/ Thorau /Tarava/ — Nivenskoe, 11/ Darkehmen /Darkiemis/ — Ozersk, 12/ Labiau /Labguva/ — Polesk, 13/ Friedland /Romuva-Friedlandas/ — Pravdinsk, 14/ Cranz /Krantas/ — Zelenogradsk, 15/ Gerdauen /Girduva/ — Železnodoroznyj, 16/ Heinrichswalde /Gastos/ — Slavsk ir 17/ Instenburg /Isrutis/ — Černjachovsk. Tolminkiemis /vok. Tollmingkehmen, o nuo 1938 m. Tollmingen/, K. Donelaičio kunigavimo ir kūrybos vieta pavadinta „Čistye Prudy“. Rusai įvykdė to krašto visišką genocidą ir viską padarė, kad žemėlapyje, rusiškais vardais „pakrikštytas“, tas kraštas

būtų pristatomas kaip „iskonno Russkij kraj“.

Lietuviai, ne vien iš Mažosios Lietuvos, nesutiko ir niekad nesutiks su tokiu rusišku Mažosios Lietuvos likimo sprendimu. Išeivijoje, po kelių pasitarimų su Lietuvos išlaisvinimo organizac. nariais, Mažosios Lietuvos lietuvių veikėjų grupė (Vakarų Vokietijoje), susirinkusi 1946.05.24-25 d. nutarė: „... 1. Lietuvių iš senų senovės gyvenamos žemės yra vienas nedidelas politinis, etnis ir ekonominis vienetas... 2. Iš šio karo bandymų, pareikalavusių iš lietuvių tautos neproporcingai daug aukų, išėjusi Lietuvos valstybė turi sujungti visas lietuvių gyvenamas žemes, taipgi ir pietinę Mažosios Lietuvos dalį su Geldupe, Girdavu ir Karaliaučiumi bei Pilavu. Pagaliau atėjo laikas, kada turi būti atitaisyta Kryžiuotų ordino ir jo įpėdinių Prūsijos valdovų lietuvių gentims padarytoji istoriškoji skriauda. Mažosios Lietuvos taryba įpareigojama neatidėliojant daryti visus žygius. Fuldos mieste (Vak. Vokietijoje) posėdžiavusi Mažosios

Lietuvos Taryba 1946 m. lapkričio 6 d. paskelbė „Mažosios Lietuvos lietuvių deklaraciją“, šiandieną veik niekam ir iš lietuvių nežinomą:

„Dabar vadinamos Prūsijos plotas — tarp Vyslos bei Nogatos ir Nemuno, kurio didžioji dalis ir vokiečių oficialiose dokumentuose buvo vadinama Lietuva, nuo neatmenamų priešistorinių laikų buvo gyvenama lietuvių tautų genčių. Tryliktojo amžiaus pradžioje atsikėlęs teutonų ordinas, kitaip kryžiuočiais vadinamas, pradėjo pulti ramius, taikingus lietuvius, ypač jų gentis prūsus. Nors prūsai visomis jėgomis atkakliai priešinosi kryžiuočiams, daugiau kaip 50 metų trukusioje kovoje buvo nugalėti ir pavergti. Gyvenimo ironija lėmė, kad pavergtieji ilgainiui pasivadintų pavergtosios lietuvių genties prūsų vardu, o patią valstybę pavadintų Prūsija. Nugalėjęs prūsus, ordinas pradėjo pulti ir kitas lietuvių tautos dalis, priartėdamas prie Nemuno žemupio. Nors oficialiai kryžiuotų tikslas buvo apkrikštyti pagonis lietuvius, bet tą krikštą kry-

žiuočiai nešė į Lietuvą ant kardo smaigalio, nes jiems rūpėjo ne krikštas, bet gryn imperialistiniai siekimai — įveikti lietuvių tautą ir užgrobti jos žemes. Lietuvių tautos kovos su kryžiuotų ordinu truko apie 200 metų, kol pagaliau Didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas Didysis 1410 m. liepos 15 d. ties Žalgiriu /Tanenberg/ sudavė kryžiuotų ordino agresijai mirtiną smūgį. Tačiau tų beveik du amžių trukusių kovų rezultate lietuvių gyvenamas plotas, kuriam teko pakelti kryžiuotų ordino smūgius, nors ir heroiskai priešinosi, buvo vokiečių pavergtas. Įsitiprinę tame plote, vokiečiai pradėjo naikinti ne tik lietuvišką kultūrą, bet ir pačius pavergtosios lietuvių vadai buvo sudeginti. Tas naikinimas su nenuilstamu atkaklumu tęsėsi ligi mūsų laikų, — ligi Antrojo pasaulinio karo pabaigos. O vis dėlto vokiečiai daugiau kaip per 500 metų nepajėgė sunaikinti nei pačių žmonių, nei lietuviškos kultūros.

(Bus daugiau)